

DE TROPISCHE NATUUR.

Hoofredacteur:Dr. A. R. SCHOUTEN, *Weltevreden.***Redactie:**C. A. BACKER, *Buitenzorg.*A. J. KOENS, *Mr.-Cornelis.***Adres der Redactie:**Dr. A. R. SCHOUTEN, *Batavia, Java-Hotel.***Levend en Dood Materiaal:**C. A. BACKER, *Buitenzorg.***Vaste Medewerkers:**

Dr. J. C. KONINGSBERGER.

H. A. CLERX.

Dr. Z. KAMERLING.

P. A. OUWENS.

F. WEEHUIJZEN.

J. W. A. VAN WELSE.

Prijs per jaar f 6.50 — Leden der N. H. V. ontvangen het Tijdschrift gratis.

TALINUM PATENS WILLD.

Wie zich zoo nu en dan een kar „vette aarde” aanschafft om zijn bloempotten bij te vullen en wie dan verder 't geluk heeft een kebon te bezitten, die niet al te zorgvuldig 't onkruid wiedt, doet nog wel eens een aardige vondst.

Zoo vond ik eenigen tijd geleden in een bloempot een oude kennis uit mijn kindertijd, een echt Hollandsch plantje: de kleine Veldkers (*Cardamine hirsuta*), en zoo werd ik ook verrast door een plantje, dat, tenminste bij Batavia, niet zoo heel veel voorkomt en dat toch wel verdient beter bekend te worden. Bij goede verzorging groeit 't welig en 't is die verzorging dubbel waard, want de mooie, roode bloem pluimen maken in bouquetten een alleraardigst effect.

De *Talinum patens*, zoo heet de vondeling, is afkomstig uit tropisch Amerika. Zij is op Java de eenige vertegenwoordigster van 't geslacht *Talinum*, behoorende tot de familie der *Portulacaceae* (*Postelein*-achtigen). Het is een overblijvend kruid met gezwollen wortels en eenigszins vleezige, ovaal-omgekeerd eironde bladeren. De bloeiwijze is een eidelingsche, lange pluim, die uit gevorkte bijsschermen is samengesteld, met vrij kleine, roode bloempjes (7—9 mM. middellijn). Daar echter de bolvormige doosvruchtjes ook rood gekleurd zijn, maakt het geheel, zooals reeds gezegd is, een aardig effect.

Het aantal meeldraden is verschillend. Bij de door mij onderzochte exemplaren heb ik er 8—12 aangetroffen. Volgens beschrijving kunnen er echter 5—15 voorkomen. De helm draden zijn aan den voet kort behaard, purperkleurig en dragen twee overlangs openspringende helmhokjes. De stijl vertoont drie korte, bij volkomen rijpheid spreidende takken.

De kelk is tweebladig, purperkleurig en valt na den bloei spoedig af. Het aantal roode, omgekeerd eironde bloemblaadjes bedraagt vijf, een enkele maal vier aan dezelfde bloeiwijze.

De buitenvruchtwand van de bolvormige doosvrucht laat ten laatste los en valt af. De grauwe binnenvruchtwand springt daarna met drie kleppen open. De kleppen blijven echter dikwijls aan den top samenhangen en ook hangen ze samen met den bloembodem

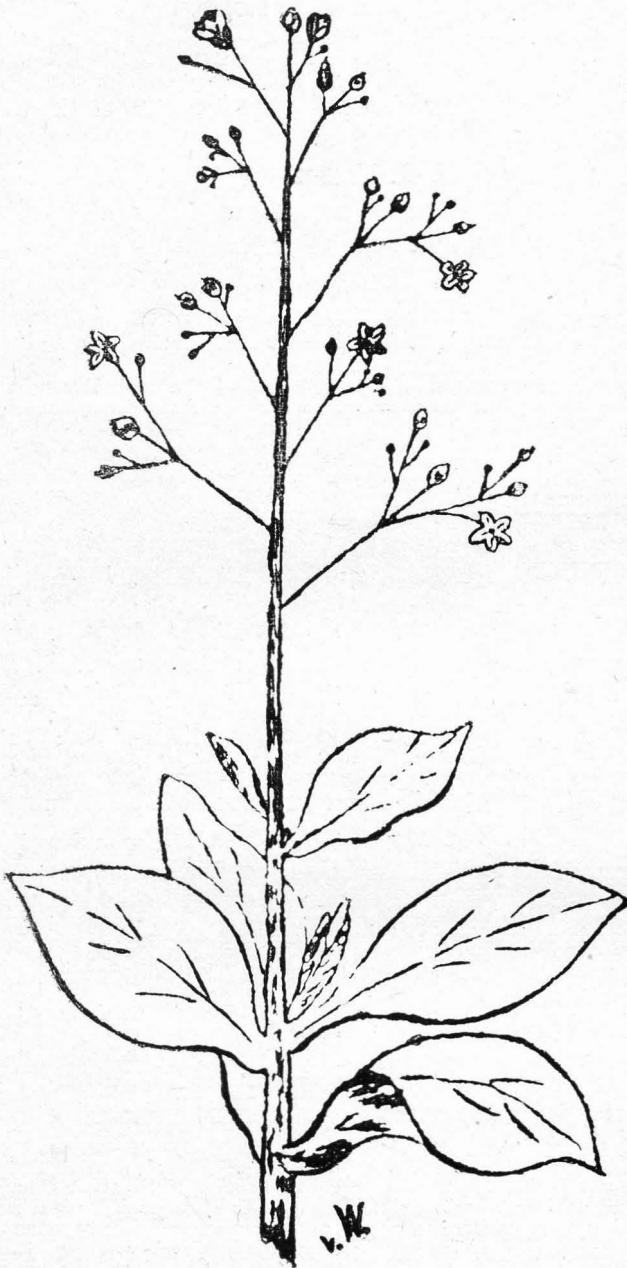
door drie dunne draaden. Dit zijn oorspronkelijk de middennerven der vruchtbladen. In de schetsteekening (Fig. I) zijn twee kleppen weggenomen; de derde is zichtbaar, benevens twee van de boven beschreven draadjes (*a*).

De vrucht bevat een groot aantal bolniervormige glanzend zwarte korrelige zaden met een klein wit kiempropje of navelwratje (Fig. IV *k*). Zoo'n kiempropje komt op den navel van vele zaden voor en is steeds anders gekleurd dan de zaadhuid zelve. Het is een spons- of celachtig weefsel, dat een afsluiting vormt tegen te groote verdamping, maar dat later bij de ontkieming moet werken als een inrichting, die den watertoevoer regelt.

Ofschoon de *Talinum* vrij druk bezocht wordt door insecten, vooral door mieren, wantsen en door de kleine kelantjang, geloof ik toch niet, dat de plant uitsluitend op kruisbestuiving is aangevoelen. Wel zullen de mieren en de kelantjang de kruisbestuiving in de hand werken. De wantsen heb ik nooit in een bloem aangetroffen. Zij schijnen den vruchtwand uit te zuigen, waardoor nog al een enkele vrucht mislukt.

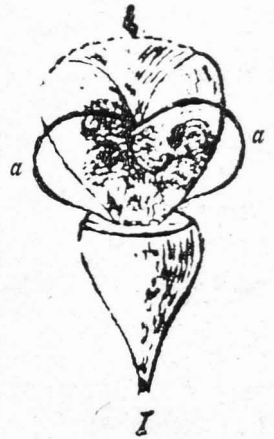
Mijn vermoeden, dat ook zelfbestuiving voorkomt, is op 't volgende gegrond.

De *Talinum* is een middagbloeier. De bloemen gaan tegen een uur of vier open. Bij de vele knoppen echter, die

Talinum patens WILLD.

tusschen elf en drie uur door mij werden onderzocht, zag ik steeds enkele helmknoppen geopend, de takken van den stijl min of meer uitgespreid en soms zelfs enkele stuifmeel-

korrels op den kleverigen stempel. Fig. II en III zijn schetsteekeningen van een stamper en een paar meeldraden, aangetroffen in een knop, die om twaalf uur werd geopend.

Dat trouwens zelfbestuiving veel meer voorkomt, dan een tiental jaren geleden werd vermoed, is een bekend feit.

J. W. A. VAN WELSEME.

Weltevreden, Januari 1912.

EEN LEEMWESP (*Eumenes*).

Het artikel van den Heer BACKER over *Elephantopus* had onze belangstelling voor die plant weer opnieuw gewekt en op een avond wilden we in den atlas van geneeskrachtige planten, behoorende bij het bekende boekje van Mevr. KLOPPENBURG—VERSTEEGH, eens nazien, hoe het daar met de teekening stond. Bij het opnemen van den atlas vloog een wesp weg en bij het openslaan zagen we, dat zij haar „nest” langs de bovenzijde der platen gebouwd had. De naam nest is eigenlijk niet al te juist. Het bouwwerk bestond uit een reeks van bakjes met breede platte randen. Daarmee hadden die bakjes vastgeplakt gezeten tegen de plaat, die wij er af getild hadden. De indrukken der randen gaven op die plaat nog juist de vormen van de rij van cellen aan. De wesp had gebouwd met korrelige grijsbruine klei. De kamertjes waren niet alle even groot, de grootste haalden een lengte van 3 cM., de kortste van 2, terwijl de breedte bij de meeste 12 mM. bedroeg. Toen we het gebouw voldoende van buiten beschouwd hadden, namen we een kijkje van binnen. Denk nu niet, dat we er jonge wespen vonden. Uit kamer No. 1 haalden we *negen* spinnen van de soort als fig. 1 afgebeeld, uit No. 2 kwamen *zeven* groote en *twee* kleine en uit

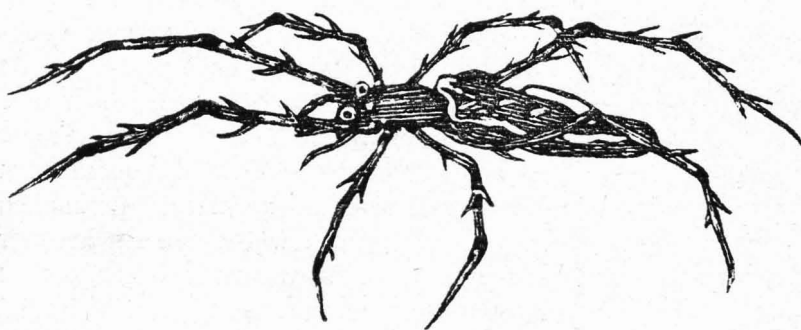

Fig. 1.

Het slachtoffer met een larve op den rug ($4\frac{1}{2} \times$ nat. grootte).

ze half verdoofd waren, ze bleven stuiptrekkend in de drie groepjes liggen, waarin we hen gelegd hadden. Toen namen we met de loupe elk der dieren één voor één nauwkeuriger op. Op een der spinnen van cel No. 1 zat een lichtgekleurde larve van ongeveer 3 mM. lengte. (zie fig. 1). Een der spinnen van kamer No. 2 droeg een evengroote larve,

No. 3 *zeven* groote en *één* kleine dito. De overige kamers waren nog leeg. De wesp deed derhalve aan spinnenverzamelen, en wel aan het bijeenbaren van levende spinnen. Werkelijk ze leefden nog, doch vreemd, ze maakten van hun verkregen vrijheid geen gebruik. Ze bewogen de pooten wel, doch loopen deden ze niet. 't Was, of